

TIL

UDENRIGSMINISTER JEPPE KOFOD

UDTALELSE I ANLEDNING AF HIROSHIMA-DAGEN DEN 6. AUGUST 2022

Verden er i dag i en situation, som bringer mindelser om Cuba-missilkrisen.

Den daværende forsvarsminister McNamara [sagde 40 år senere](#), at det var rent held, der reddede os fra en atomkrig dengang: *"It was luck that prevented nuclear war."*

Forleden talte FN's Generalsekretær [António Guterres på Ikke-spredningskonferencen](#) i New York og sagde blandt andet:

*"We have been extraordinarily lucky so far. But luck is not a strategy.
Nor is it a shield from geopolitical tensions boiling over into nuclear conflict.
Today, humanity is just one misunderstanding, one miscalculation away from nuclear annihilation.
We need the Treaty on Non-Proliferation of Nuclear Weapons as much as ever."*

- og:

*"First — we urgently need to reinforce and reaffirm the 77-year-old norm against the use of nuclear weapons.
This requires a steadfast commitment from all States Parties.
It means finding practical measures that will reduce the risk of nuclear war and put us back on the path to disarmament.
We need to strengthen all avenues of dialogue and transparency.
Peace cannot take hold in an absence of trust and mutual respect.
Second - reducing the risk of war is not enough.
Eliminating nuclear weapons is the only guarantee they will never be used."*

Vi kunne ikke udtrykke det bedre.

Vi tilføjer:

Det er eksistensen af atomvåbnene i sig selv, der er truende. Vi mener derfor, at FN's Forbudstraktat er designet til at opfylde Ikke-spredningstraktatens Artikel VI - og faktisk også opfylde den [allerførste resolution i FN's Generalforsamling den 24. januar 1946](#), som handlede om en kommission *"til at håndtere problemerne som er opstået ved opdagelsen af atomenergien"* og til *"at fjerne atomvåben og alle andre større våben, der kan tilpasses til masseødelæggelse, fra national bevæbning."*

Forbudstraktaten forbyder udvikling, test, afprøvning, produktion, besiddelse, lagring, overførsel, brug eller trussel om brug af atomvåben – og især på grund af det totale forbud også mod trusler om brug af atomvåben - udfylder den et tidligere stort hul i Folkeretten.

[FN's forbudstraktat](#) er blevet til som flertallets reaktion på, at ikke-spredningstraktaten har været frosset fast i årtier, fordi atommagterne ikke levede op til deres forpligtelser om fortsat gensidig afrustning, men tværtimod moderniserede og oprustede deres arsenaler.

Vi har tidligere opfordret den danske regering og Folketinget til at følge opfordringen fra FN's generalsekretær António Guterres og den danske befolknings flertal om at tilslutte sig traktaten.

Vi finder, at den kritik af Forbudstraktaten, som regeringen, NATO og de anerkendte atommagter lader til at være enige om, ikke holder for en nærmere undersøgelse.

I dit brev til Forbyd Atomvåben 9. juni 2022 henviser du til [Folketingsvedtagelsen V60 af 22. januar 2021](#), hvor det hedder, at *"traktaten om forbud mod atomvåben ikke vil bidrage til bestræbelserne om nedrustning, da den er uden deltagelse af atommagterne og uden troværdig verifikationsmekanisme."*

Du skriver også, at *"Regeringen støtter ikke traktaten om forbud mod atomvåben (TPNW), som med sit parallelle system risikerer at underminere NPT"* og *"Regeringen ønsker ikke at bidrage til etableringen og opbygningen af et konkurrerende regime, som indebærer en risiko for at svække den eksisterende arkitektur"*

Hvad angår dit første kritikpunkt, så er det atommagterne, der har valgt selv at vende ryggen til Forbudstraktaten - både under forhandlingerne, under afstemningen 7. juli 2017 og siden - i øvrigt helt på linje med NATO-landene, herunder Danmark.

Hvad angår dit andet kritikpunkt, så henviser vi til et meget omfattende studie, som Research Services of the German Bundestag lavede i januar 2021: [On the legal relationship between the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons and the Non-Proliferation Treaty](#).

Studiet omhandler den påståede uforenelighed mellem de to traktater, og vi læser dets konklusion sådan, at fortællingen om den juridiske uforenelighed mellem TPNW og NPT først og fremmest bliver udtrykt og næret af repræsentanter for de stater, der er kritiske over for TPNW og af regeringsforbundne tænketanke og nedrustningseksperter.

Mens størstedelen af folkerettens litteratur - herunder eksperter i international nedrustningsret fra universiteter og forskningsinstitutter, samt deltagere (diplomater og akademikere) på FN's konference, som forhandlede TPNW, er kommet til den konklusion, at de to traktater er i et komplementært snarere end et konkurrerende juridisk forhold til hinanden.

Under tilblivelsen af traktaten gjorde man sig store anstrengelser for ikke at komme i konflikt med Ikke-spredningstraktaten, så den kom til at fungere som en tilføjelse til og ikke i konkurrence med ikke spredningstraktaten. Vi mener derfor, at regeringens frygt er ubegrundet, og at forholdet mellem TPNW og NPT er klart bedre end dets ry.

Vi ønsker alt godt for Ikke-spredningstraktaten, især at den kommer til at virke efter sit formål i artikel VI og danne ramme om virkelige afrustningstiltag. Vi har ikke kunnet se, at det har været tilfældet indtil nu. Det forekommer os, at de fiktive atomvåben, som nye lande måtte anskaffe sig, er mindre farlige end de meget store virkelige arsenaler, som de 5 + 4 nuværende atommagter har.

Vi er desuden overbevist om, at den bedste vej til at undgå spredning af atomvåben til nye stater, ville være den målrettede og hurtige afrustning hos disse ni stater, begyndende med de to største atommagter, Rusland og USA.

Tilbage til den aktuelle fare for atomkrig

Under folketingsdebatten i januar sidste år blev det tydeligt, at alle partierne ønsker en atomvåbenfri verden, og vi er overbevist om, at alle også er enige om at ville undgå en atomkrig.

Den russiske regerings specifikke trussel om at anvende atomvåben, hvis USA og NATO overtræder en i øvrigt ubestemmelig grænse for indblanding i krigen, er en klar overtrædelse af FN-pagten, hvor man ikke må true med handlinger, der er ulovlige at føre ud i livet.

Vi frygter, at konflikten mellem stormagterne eskalerer til en 3. verdenskrig, der udkæmpes med atomvåben, derfor er det vigtigste at undgå yderligere eskalering.

Den russiske regering har ansvaret for krigen i Ukraine, men NATO/USA har ansvaret for, hvordan man selv reagerer og dermed et medansvar for, om krigen udvikler sig til en atomkrig.

Vi opfordrer derfor dig og regeringen til at gøre, hvad den kan for at undgå yderligere eskalation og tage skridt til at bevæge sig væk risikoen for atomkrig.

Til sidst vil vi opfordre dig og regeringen til at revurdere jeres holdning til Forbudstraktaten, samtidig med at I bruger alle de muligheder, der er for at fremme det fælles mål om en verden uden atomvåben, som både Ikke-spredningstraktaten og Forbudstraktaten tilbyder.

Med venlig hilsen

på vegne af

Forbyd Atomvåben, Miljøbevægelsen NOAH og Foreningen Demos

Hasse Schneidermann

Palle Bendsen

Tove Jensen